

УДК 930.25:94(477.86)

РОЗЛУЦЬКИЙ НАЗАРІЙ,

старший науковий співробітник Музею української діаспори, м. Київ

АРХІВ СТАНІСЛАВСЬКОГО ОБКОМУ КП(б)У ТА АРХІВ СТАНІСЛАВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ВІЙСЬККОМАТУ ЯК ДжЕРЕЛА ДО ВИВЧЕННЯ БОРОТЬБИ РАДЯНСЬКОГО РЕЖИМУ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ В 1944-1956 рр.: КОМПАРАТИВНИЙ КОНТЕКСТ ДжЕРЕЛОЗНАВЧОГО АНАЛІЗУ

Стаття написана на основі документів радянських установ Станіславської області періоду 1944-1956 рр. Досліджено документи архіву обкому КП(б)У та архіву обласного військового комісаріату, в яких містяться повідомлення про боротьбу радянського режиму проти українського визвольного руху. Указано номери фондів, описів та справ, у яких можна знайти вищезгадані документи. Проаналізовано характер документів та специфіку інформації, поданої в них. Виділено особливості їх складання та надходження. Проведено порівняльну характеристику між специфікою складання та змістом інформації в документах обох установ, виділено подібності та відмінності. На цій основі зроблено висновки про інформативність згаданих архівів у плані вивчення української визвольної боротьби на Прикарпатті в 40-50-ті рр. ХХ ст.

Ключові слова: архів; обком КП(б)У; обласний військовий комісаріат; визвольний рух; ОУН; УПА; підпілля; фонд; опис; справа.

Постановка проблеми і стан її вивчення. Український визвольний рух 1940-1950-х рр. як один із найважливіших аспектів української історії ХХ ст. висвітлюється на сторінках багатьох монографій, дисертацій, наукових та науково-популярних статей у газетах і журналах, завзято обговорюється на різноманітних інтернет-форумах. Проте комплексне вивчення всіх його аспектів пов'язане, у першу чергу, з опрацюванням документальних свідчень, чимало з яких і досі залишаються поза увагою дослідників. Тож джерелознавчі розвідки, які сприяють упровадженню в науковий обіг значного масиву документів про радянсько-українське військове протистояння, залишаються актуальною і перспективною сферою занять науковців. У цьому контексті написана й стаття, у якій на основі компаративного аналізу розглянуто два масиви радянських документальних свідчень про боротьбу з українським визвольним рухом: Станіславський архів обласного комітету Комуністичної партії (більшовиків) України (надалі КП(б)У - Н. Р.), відомий також під назвою партархів (із 1944 до 1952 рр. його очолював М. Слонь) [1, арк. 2] та документи Станіславського обласного військового комісаріату (надалі військкомату - Н. Р., його у вказаний період очолював полковник Сігульєв) [1, арк. 18]. Ці структури брали активну участь у боротьбі зі збройними формуваннями українського руху опору і за час своєї діяльності накопичили значний масив документів з указаної тематики. Станіславський обком, згідно із загальним принципом розподілу влади в СРСР, був "керуючою і спрямовуючою силою" боротьби із "бандами українсько-німецьких націоналістів" (згідно з радянською термінологією), а військкомат та підпорядковані йому структури брали безпосередню участь у збройних операціях та отримували

лі інформацію про "бандпроєви" в області. Однак, незважаючи на це, комплексним дослідженням документальної спадщини цих структур досі ніхто не займався.

Це, звичайно, не означає, що документи партархіву та архіву ОВК (обласного військкомату - Н. Р.) є невідомими для історичної науки - чимало з них уже опрацьовані й широко використовуються дослідниками в наукових публікаціях. Так, у монографії І. Андрухів та А. Француза "Станіславщина: двадцять буремних літ (1939-1959 рр.)" є численні посилання на документи обкому [16]. Чимало опублікованих документів можна знайти і в трьох книгах другого тому збірника "Український національно-визвольний рух на Прикарпатті в ХХ столітті", який уклав колектив науковців Прикарпатського національного університету (М. Кугутяк, О. Єрешій, Т. Дідух-Галицька, М. Вітенко, О. Жерноклеєв та ін.) [19]. Документи Станіславського партархіву трапляються і в збірнику В. Сергійчука "Десять буремних літ. Західноукраїнські землі в 1944-1953 рр." [18]. Окремі краєзнавці (П. Арсенич, І. Тимів та ін.) використовують їх у своїх розробках. Однак ці дослідження не зосереджували увагу на комплексному опрацюванні документальної спадщини вищевказаних установ, через те належної джерелознавчої оцінки цієї спадщини дати не могли.

Мета статті - провести порівняльний аналіз масиву документів Станіславського обкому КП(б)У та Станіславського обласного військового комісаріату з метою комплексного вивчення документальної спадщини цих установ у контексті боротьби з українським визвольним рухом 1940-1950-х рр.

Виклад основного матеріалу. Документи Станіславського обкому і обласного військового комісаріату станом на сьогодні зберігаються у Державному архіві Івано-Фран-

ківської області (ДАіФО). Назва фондів партархіву починається з літери "П" і після неї вказується номер фонду (П-1, П-2, П-3 тощо). Загалом фондів у партархіві більше тисячі, однак інформація про боротьбу з ОУН і УПА міститься, в основному, у перших сорока фондах, оскільки це фонди безпосередньо обкому, міськкомів та райкомів області. Решта фондів містять документи партійних організацій у селах, на фабриках, заводах, в управлінських структурах та інших установах радянської влади. Документи, що стосуються боротьби із повстанським рухом, знаходяться в описах № 1 відповідних фондів, тому надалі ми, щоб уникнути тавтології, будемо відразу після фонду зазначати номер справи, оскільки номер опису завжди один і той самий. У фондах райкомів КП(б)У документи, що стосувалися боротьби з українським визвольним рухом, були зібрані у т. зв. "особливих папках". Така "особлива папка" протягом року зберігалася в секретаря райкому, після чого передавалася в обласний партійний архів. Однак не в усіх фондах райкомів є "особливі папки", тому ми припускаємо, що деякі з них були згодом вилучені через невідомі нам причини.

Найбільше документів про боротьбу з визвольним рухом зібрано у фонді П-1 партархіву. Це фонд власне Станіславського обкому КП(б)У. Його документи характеризують позицію обласного партійного керівництва щодо боротьби з визвольним рухом. У численних стенограмах засідань, зборів, конференцій партійного керівництва (справи №№ 162, 259, 393, 395, 711, 893 та ін.) відображаються пошуки шляхів для ефективної боротьби з підпіллям. Так, у справі № 711 зібрано матеріали II обласної партійної конференції КП(б)У, на якій перший секретар обкому М. Слонь оприлюднив цифри, що характеризували гостроту протистояння в області. Зокрема, він сказав, що в 1944 р. на території області було виявлено 247 організацій ОУН і 70 "банд" УПА, приблизною кількістю до 25 тис. "бандитів". До кінця року вони вчинили 743 "бандпрояви", у яких загинуло 2758 ос. [5, арк. 48]. За період з 1944 до кінця 1947 р. було проведено 32387 операцій, у яких ліквідовано 417 загонів УПА і 491 організацію ОУН, убито 20524 особи, арештовано 12560, вивезено 5072 сім'ї повстанців. За цей час повстанці вчинили 2002 "бандпрояви", знищивши 3114 ос. партійно-радянського активу [5, арк. 49]. Тобто в сукупності із часу повернення радянської влади у Станіславську область і до завершення 1947 р., повстанці та підпілляники знищили 5872 її представники за радянськими даними, однак є підозра, що ці дані істотно скориговані в бік зменшення.

Окрім того, у фонді П-1 зібрано чимало звітної документації з райкомів, у якій боротьба з визвольним рухом займає помітне місце. Це в таких справах, як № 216 (довідка військового відділу про хід мобілізації в області в 1944 р.); № 260 (доповідні записки про боротьбу комсомольців із повстанцями в 1945 р.); №№ 291, 292 (політінформації в обком про щомісячну роботу в різних районах області в 1945 р.); № 294 (звіти про роботу райкомів за 1945 р., де вказано також і про боротьбу з повстанцями); № 300 (кадрові звіти райкомів, у яких йдеться також і про кадрові втрати, завдані повстанцями в 1945 р.); №№ 415, 416, 417 (ті самі кадрові звіти, але вже з 1946 р., сюди додається ще певна фрагментарна інформація про вбитих повстанців і підпілляників на території районів); №№ 420, 421 (інформації про підготовку й проведення виборів до ВР СРСР, де згадується і про боротьбу із підпілляниками); № 450 (звіти про політмасову роботу в районах, де трапляються

фрагментарні дані про сутички з націоналістами); № 583 (звіти райкомів про підготовку та проведення виборів до Верховної Ради УРСР 9 лютого 1947 р.) №№ 584, 585 (довіді й звіти райкомів із кадрових питань у 1947 р.). Фрагментарні відомості про повстансько-радянське протистояння в 1948 р. містяться також у справах №№ 823, 824, 827, 853. Звітна документація перших секретарів обкому міститься у справах №№ 404, 414, 574 та 823. Так, у справі № 414 (звіт обкому за 1946 р.) М. Слонь указує, що протягом зазначеного року в області повністю розгромлено 96 "бандгруп" і 184 оунівські організації, при цьому вбито і знешкоджено 10038 "бандитів" [3, арк. 81]. А в справі 823 (звіт обкому за 1948 р.) зазначено, що протягом року в області ліквідовано 86 загонів УПА й організацій ОУН і "знешкоджено" 2374 особи (з них 902 вбито, 1450 заарештовано і 22 прийшли з повинною) [6, арк. 76]. Дуже цікавою для дослідження є справа № 589, у якій зібрано й систематизовано по роках і районах дані про втраченого обласного радянсько-партійного активу в боротьбі з українськими націоналістами. Згідно з нею, у 1944 р. повстанці та підпілляники знищили й поранили 708 представників номенклатури та членів ВКП(б); у 1945 р. - 1088; у 1946 р. - 795; у 1947 р. - 523 [4, арк. 3].

Фонди від П-2 до П-39 охоплюють документи усіх 26 райкомів і 2 міськкомів області (Станіславського та Коломийського). Кількість та інформативність документів про боротьбу з повстанським рухом у різних районах різна. Найбільше справ і документів є у фондах Богородчанського (П-3), Галицького (П-10), Городенківського (П-12), Косівського (П-21), Кутського (П-22), Лисецького (П-24), Надвірнянського (П-25), Обертинського (П-26), Отинійського (П-27), Рожнятівського (П-31), Солотвинського (П-33), Тисменицького (П-36), Яблунівського (П-38) райкомів. Майже або повністю немає інформації у фондах таких райкомів як Бурштинський (П-7), Долинський (П-13), Жовтневий (П-15), Печеніжинський (П-29), Рогатинський (П-30), Станіславський (П-34), Яремчанський (П-39). Власне, найменше інформації саме в тих фондах, де немає "особливі папки".

Основна ж частина документів архіву ОБК про визвольну боротьбу міститься у фонді Р-753, описі № 1. Переважно це звіти про діяльність "націоналістичних банд" та боротьбу з ними, починаючи з 1945 р. (у 1944 р. така звітність, очевидно, ще не була практикована). Так, за 1945 р. в архіві ОБК є аж три справи про боротьбу із загонами УПА та оунівським підпіллям (№№ 63, 64, 65), оскільки об'єм звітів та донесень протягом цього року був надзвичайно значний. У подальшому практикувалося формувати справу на основі річних звітів. Так, справа № 72 відповідає 1946 р., справа № 76 - 1947 р., справа № 83 - 1948 р., справа № 91 - 1949 р., справа № 95 - 1950 р., справа № 103 - 1951 р., справа № 112 - 1952 р., остання справа № 136 - 1956 р. Куди поділися справи за 1953-1955 рр. і чи були вони взагалі, наразі нам невідомо. Окрім цього, інформацію про діяльність повстанських та підпілля структур у 1944-1945 рр. можна знайти у справах №№ 2-14 опису 1 фонду Р-753. Ці справи укладені на основі щоденних звітів обласного комісара Сігульєва про хід мобілізації в області. У них трапляється інформація про напади повстанців на колони мобілізованих, а також ведеться підрахунок військовозобов'язаних, що не з'явилися на призовні пункти.

Інформація в документах обох структур дещо відрізняється між собою. Так, військкомат передусім цікавили дані про конкретні випадки збройної діяльності націоналістів, ужиті після них заходи та власні операції

проти підпілля. Тому дані з архіву ОВК однотипні й мають більш-менш схожу структуру (час, місце, деталі, учасники та постраждалі від "бандпрояву"). Документи партійних структур менш уніфіковані; трапляється, що деякі епізоди боротьби в них розписані надзвичайно детально, а інші не згадані взагалі. Окрім того, партійних діячів цікавила перш за все структура визвольного руху на їхній території; через те в документах партархіву чимало інформації про оунівські організації (станичні, кущові, районні, надрайонні, крайові проводи, боївки СБ та УПА тощо) та їх учасників. Таким чином, партійні органи відображають більше статичну (і статистику) визвольної боротьби, а військові - динаміку й конкретні дії.

Серед особливостей документів із партархіву та архіву ОВК найбільше впадає в очі низький рівень систематичності. Низові керівники часто "забували" прозвітувати обласному начальству про події на своїх територіях. Наприклад, районні військкомати повинні були раз на декаду складати звіти й направляти їх до обласного, однак на практиці окремі з них впродовж кількох місяців нічого не повідомляли про дії підпілля на своїй території, у той час як такі дії були зафіксовані в інших джерелах. Тому обласний військкомат час від часу видавав накази та інструкції своїм працівникам на місцях про неухильне дотримання порядку звітності. Так, наказ від 11.05.1948 зобов'язував: "1. Про всі випадки бандпроявів, що трапляються на території районів області доносити негайно мені (обласному комісару - Н. Р.) через 5-й відділ облвійськкомату по телефону, повідомляти місце події, обставини, втрати кожної зі сторін, захоплені документи та майно, вжиті заходи та їх результати. Одночасно висилати детальне письмове донесення. 2. Райвійськкомат підтримувати тісний зв'язок із місцевими органами влади й органами МВС і МДБ для отримання необхідних даних про діяльність українських націоналістів у районі" [12, арк. 9]. Очевидно, якихось зрушень у справі звітності не відбулось, бо вже через два місяці, 7.07.1948 р., вийшла інструкція, у якій говорилось: "Не дивлячись на посилення бандитської діяльності в районах області, донесення від райвійськкоматів про бандпрояви надходять рідко... Якщо таке донесення надходить через 15 днів після випадку бандпрояву, то, окрім простої фіксації, великої цікавості для штабу воно не являє". На основі цього облвійськкомат пропонує повідомляти про скоєння "бандпрояву" не пізніше, аніж наступного дня [12, арк. 50]. Однією з останніх вийшла інструкція від 26.08.1950 р., у якій знову звертається увага на незадовільний стан звітності в райвійськкоматах і пропонується доповідати в ОВК негайно після кожного прояву діяльності підпілля із детальним описом учиненого [14, арк. 44]. Однак документи ОВК за рівнем впорядкованості значно випереджають документи обкому. У партархіві систематичності немає; окремі райони вели доволі точну систематизацію даних, інші робили це епізодично, а ще інші не робили взагалі. Тож інформація партійних осередків про боротьбу з українським визвольним рухом є доволі розпливчастою, неконкретною і з розривами в часі надходження.

Ще однією особливістю радянських документів є тенденція перекурення і фальшування інформації. Так, невдалі для радянських органів бої із підрозділами УПА або ж взагалі не відображаються, або ж подаються в спотвореному вигляді. Наприклад, у доповідній записці Яблунівського секретаря райкому та начальника НКВД та НКДБ про становище в с. Космач зазначалось: "На початку лютого у селі була проведена військова операція, з нашого боку втрачено 33 особи вбитими, в тому

числі командир полку, два офіцери, 5 осіб сержантського складу і 25 осіб поранених рядових бійців" [8, арк. 23]. В уривку йдеться про серію боїв у с. Космач наприкінці січня - на початку лютого 1945 р., у якій, за повстанськими джерелами, що підкріплюються свідченнями очевидців та учасників бою, втрати з радянського боку нараховували кілька сотень осіб [15, с. 190]. Ще одним прикладом фальшування даних є інформація про бій із куренем "Смертоносці" біля с. Лесівка Богородчанського району, у якій сказано, що впродовж двох днів боїв (19 і 20 березня 1945 р.) було вбито 246 повстанців, у т. ч. курінний "Благий", у них вилучено 16 кулеметів і 59 гвинтівків [7, арк. 9]. За даними Василя Момота, який був кулеметником цього куреня і брав у цьому бою безпосередню участь, а в 1990 р. організував перепоховання останків полеглих, у тому бою загинуло значно менше повстанців - 110 осіб [17, с. 9]. До того ж у документі немає жодного слова про радянські втрати, які, за повстанськими даними, становили 180 осіб. Такі перекурення змушують ставитися з обережністю до радянських документів, особливо щодо цифр, наведених у них.

Цікавими для дослідників є також ті ознаки в документах, які безпосередньо не стосуються українсько-радянського протистояння, проте дозволяють зрозуміти особливості радянської влади. До них належать: 1) вживання виразів, що змінюють парадигму протистояння з військової на кримінальну на кшталт: "українсько-німецькі націоналісти", "бандити", "куркульські недобитки", "мерзотники", "фашистські прихвостні", "знахабнілі банди" та ін. Таким чином радянське керівництво намагалось підкреслити, що вони просто знищують бандитів, а не ведуть боротьбу з визвольним рухом; 2) російськомовність документів. Незважаючи на те, що обласне, міське й районне партійне та військове керівництво працювало серед населення, майже повністю україномовного, а також на обов'язковість вживання української мови на території УРСР, між собою воно користувалось, за поодинокими винятками, російською мовою. Останньою складено більше 90 % документів партархіву та всі без винятку документи ОВК; 3) великий відсоток неграмотності в складаних документах. Дуже часто в офіційних паперах, підписаних секретарями райкомів, районними комісарами, а то й обласним начальством трапляються елементарні граматичні та орфографічні, пунктуаційні помилки, що наочно свідчать про рівень грамотності керуючих людей та їхніх секретарів.

У партархіві систематичне надходження документів про боротьбу з українськими націоналістами обмежується 1949 р., однак за 1950-1953 рр. трапляються окремі фрагментарні дані. В архіві військкомату систематизація даних про збройні акції повстанців і підпілля велася до 1952 р., а останні дані зафіксовано в 1956 р.

Висновки

Таким чином, дослідження документальної спадщини Станіславського обкому КП(б)У і Станіславського обласного військкомату про боротьбу з формаціями українського руху опору ОУН і УПА дає підстави стверджувати, що матеріали цих установ є цінним джерелом для вивчення радянсько-українського збройного протистояння 1940-1950-х рр. у Станіславській області. Однак недостатня впорядкованість надходження документів призвела до значних часових і тематичних про-

галин, які ускладнюють можливість комплексного вивчення даних про військову боротьбу радянського режиму проти ОУН і УПА на основі джерельної спадщини вищезазначених установ. Також у документації обкому й обласного військкомату зафіксовані тенденції до перекручення й фальшування інформації про чисельність втрат обох сторін: наявна тенденція до збільшення кількості втрат противника, а під час підрахунку власних втрат спостерігається тенденція до їх зниження або й замовчування. Ці аспекти не нівелюють значення документальної спадщини Станіславського обкому КП(б)У та обласного військкомату, однак уможлиблюють її використання лише за умови належної верифікації їхніх даних та порівняння їх із даними інших структур та протилежної сторони протистояння.

ЛІТЕРАТУРА

1. Списки працівників державних установ, що входять у склад номенклатури обкому // Державний архів Івано-Франківської області (далі - ДАІФО), Ф. П-1. Документи Станіславського обкому КП(б)У, оп. 1, спр. 186, арк. 2-24.
2. Стенограма обласних зборів секретарів райкомів КП(б)У, голів райвиконкомів, начальників райвідділів НКВС і НКДБ від 24 грудня 1945 р. // ДАІФО, Ф. П-1. Документи Станіславського обкому КП(б)У, оп. 1, спр. 259, арк. 56-63.
3. Звіт про діяльність Станіславського обкому КП(б)У за 1946 рік // ДАІФО, Ф. П-1. Документи Станіславського обкому КП(б)У, оп. 1, спр. 414, арк. 1-102.
4. Дані про втрати радпартактиву від рук оунівців за 1944-1947 рр. // ДАІФО, Ф. П-1. Документи Станіславського обкому КП(б)У, оп. 1, спр. 589, арк. 3.
5. Стенограма II обласної партійної конференції КП(б)У за 28 лютого - 1 березня 1948 р. // ДАІФО, Ф. П-1. Документи Станіславського обкому КП(б)У, оп. 1, спр. 711, арк. 3-62.
6. Звіт про роботу Станіславського обкому КП(б)У за 1948 рік // ДАІФО, Ф. П-1. Документи Станіславського обкому КП(б)У, оп. 1, спр. 823, арк. 1-118.
7. Інформації, донесення, доповідні записки про боротьбу з українськими націоналістами в 1945 р. // ДАІФО, Ф. П-3. Документи Богородчанського райкому КП(б)У, оп. 1, спр. 16, арк. 9-11.
8. Інформації, донесення, доповідні записки про боротьбу з українськими націоналістами в 1945 р. // ДАІФО, Ф. П-38.

Розлуцький Назарій,

старший науковий співробітник Музея української діаспори, г. Київ

АРХИВ СТАНИСЛАВСЬКОГО ОБКОМА КП(б)У И АРХИВ СТАНИСЛАВСЬКОГО ОБЛАСТНОГО ВОЕНКОМАТА КАК ИСТОЧНИКИ К ИЗУЧЕНИЮ БОРЬБЫ СОВЕТСКОГО РЕЖИМА ПРОТИВ УКРАИНСКОГО ОСВОБОДИТЕЛЬНОГО ДВИЖЕНИЯ В 1944-1956 гг.: КОМПАРАТИВНЫЙ КОНТЕКСТ ИСТОЧНИКОВЕДЧЕСКОГО АНАЛИЗА

Статья написана на основании документов советских учреждений Станиславской области периода 1944-1956 гг. Исследованы документы архива обкома КП(б)У и архива областного военного комиссариата с сообщениями о борьбе советского режима против украинского освободительного движения. Указаны номера фондов, описей и дел, в которых можно найти вышеупомянутые документы. Проанализирован характер документов и специфика содержащейся в них информации. Выделены особенности их составления и поступления. Проведено сравнение между спецификой составления и содержанием информации в документах обоих учреждений, выделено сходство и отличия. На этом основании сделаны выводы об информативности этих архивов в плане изучения украинской освободительной борьбы на Прикарпатье в 40-50-е гг. XX века.

Ключевые слова: архив; обком КП(б)У; областной военный комиссариат; освободительное движение; ОУН; УПА; подполье; фонд; опись; дело.

Документи Яблунівського райкому КП(б)У, оп. 1, спр. 21, арк. 22-23.

9. Донесення про бандпрояви українських націоналістів на території області в 1945 р. (частина 1) // ДАІФО, Ф. Р-753. Документи Станіславського обласного військового комісаріату, оп. 1, спр. 63, арк. 34-52.

10. Донесення про бандпрояви українських націоналістів на території області в 1945 р. (частина 3) // ДАІФО, Ф. Р-753. Документи Станіславського обласного військового комісаріату, оп. 1, спр. 65, арк. 96-97.

11. Донесення про бандпрояви українських націоналістів на території області в 1946 р. // ДАІФО, Ф. Р-753. Документи Станіславського обласного військового комісаріату, оп. 1, спр. 72, арк. 33, 131.

12. Донесення про бандпрояви українських націоналістів на території області в 1948 р. // ДАІФО, Ф. Р-753. Документи Станіславського обласного військового комісаріату, оп. 1, спр. 83, арк. 9, 50.

13. Донесення про бандпрояви українських націоналістів на території області в 1949 р. // ДАІФО, Ф. Р-753. Документи Станіславського обласного військового комісаріату, оп. 1, спр. 91, арк. 67.

14. Донесення про бандпрояви українських націоналістів на території області в 1950 р. // ДАІФО, Ф. Р-753. Документи Станіславського обласного військового комісаріату, оп. 1, спр. 95, арк. 44.

15. Андрусак М. Брати грому: Художньо-документальна повість / М. Андрусак. - Коломия : Видавничо-поліграфічне тов-во "Вік", 2002.- 830 с.

16. Андрухів І. О. Станіславщина: двадцять буремних літ 1939-1959): Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз / І. О. Андрухів, А. Й. Француз. - Рівне - Івано-Франківськ : Таля, 2001. - 288 с.

17. Момот В. Сповідь "Невмирущого" / В. Д. Момот. - Вид. 2-е, доп. - Львів : Сполом, 2004. - 420 с.

18. Сергійчук В. І. Десять буремних літ: Західноукраїнські землі в 1944-1953 рр.: Нові док. і матеріали / В. І. Сергійчук ; [упоряд. В. І. Сергійчук] - К. : Дніпро, 1998. - 941 с.

19. Український національно-визвольний рух на Прикарпатті в ХХ столітті. Документи і матеріали / [відп. ред. проф. М. Кугутяк]. - Том 2. - Книга 1 (1939-1945). - Івано-Франківськ : КПФ: "ЛІК", 2009. - 600 с.

Rozlutsky Nazarii,
Senior Research Fellow, Museum of Ukrainian Diaspora, Kyiv

**STANISLAV REGIONAL COMMITTEE COMMUNIST PARTY OF UKRAINE ARCHIVE AND
STANISLAV REGIONAL MILITARY COMMISSARIAT ARCHIVE US INVESTIGATIONAL SOURCES
OF STRUGGLING OF THE SOVIET REGIME AGAINST UKRAINIAN LIBERATION MOVEMENT
DURING 1944-1956: COMPARATIVE CONTEXT OF SOURCES ANALYSIS**

The subject of the article is soviet regime fighting against Ukrainian liberation movement in the Stanislav region during 1944-1956. The documental heritage of soviet institutions, particularly the documents of the regional committee of KPU and the regional commissariat ones which are kept in the Governmental archive of Ivano-Frankivsk region (former Stanislav region) and contain the information regarding the soviet-Ukrainian opposition are being investigated herein. The numbers of the stocks, the descriptions and the records, where the mentioned above documents may be found, are noted in the article. The author has analyzed the specifics of their designing, the origin of the information, which the documents contains, and has made the comparative characteristics of the documental heritage from both institutions in the declared above context. The verification of the documental heritage of the regional committee of KPU and the regional military commissariat based on comparison of the data from some soviet archive documents with the data of the liberation movement sources and witnesses' testimonies try has been done. The systematical data falsification in the soviet documents had been found within the verification. Thus, the article is a kind of try to analyze the documental heritage sources from the Stanislav region soviet institutions archives within the context of the fighting of that institutions against the Ukrainian liberation movement. The comparative method let to discover the similarities and the deficiencies in the documents from both mentioned institutions and the verification one enabled to find the documents' partiality and fraud. So the article conclusion is that, despite the considerable value of the Stanislav regional committee KPU and the regional military commissariat documental heritage, the institutions' documents usage in the scientific works is possible even if the other informational sources for the mentioned event are also available.

Key words: archive; Regional Committee; Regional Military Commissariat; resistance movement; UPA; OUN; underground; fund; description; case.

REFERENCES

1. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond P-1, opys 1, sprava 186, (ukr, rus).
2. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond P-1, opys 1, sprava 259, (ukr, rus).
3. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond P-1, opys 1, sprava 414, (ukr, rus).
4. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond P-1, opys 1, sprava 589, (ukr, rus).
5. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond P-1, opys 1, sprava 711, (ukr, rus).
6. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond P-1, opys 1, sprava 823, (ukr, rus).
7. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond P-3, opys 1, sprava 16, (ukr, rus).
8. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond P-38, opys 1, sprava 21, (ukr, rus).
9. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond R-753, opys 1, sprava 63, (ukr, rus).
10. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond R-753, opys 1, sprava 65, (ukr, rus).
11. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond R-753, opys 1, sprava 72, (ukr, rus).
12. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond R-753, opys 1, sprava 83, (ukr, rus).
13. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond R-753, opys 1, sprava 91, (ukr, rus).
14. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond R-753, opys 1, sprava 95, (ukr, rus).
15. Andrusiak, M. (2002), Brothers of Thunder: documentary fiction, Printing and publishing company, Vik, Kolomyya, 830 p. (ukr).
16. Andrukhiv, I.O., Frantsuz, A.J. (2001), Stanislav region: twenty stormy years (1939-1959): Socio-political, historical and legal analysis, *Talia*, Rivne-Ivano-Frankivsk, 288 p. (ukr).
17. Momot, V. (2004), Confession of "Immortal", *Spolom*, Lviv, 420 p. (ukr).
18. Serhiychuk, V. (1998), Ten stormy years: Western Ukrainian lands in 1944-1953: New documents and materials, *Dnipro*, Kyiv, 941 p. (ukr).
19. Kuhutiak, M. (2009), Ukrainian national-liberation movement of Prykarpattia in XX century. Documents and materials, *KPF "Lik"*, Ivano-Frankivsk, Vol. 1, book 2, 600 p. (ukr).

© Розлуцький Назарій
Надійшла до редакції 17.03.2017